

דרשת שבת הגדול - בדיקת וביעור חמץ

ב"ה

קונטרס

דרשת שבת הגדול

בדיקה וביעור ומכירת חמץ

המעיין בקונטרס הזה יקבל בלי ספק תועלת גדולה
להתאמץ ולהתחזק לקיים כל מצוות השייכות לערב
פסח.

כגון: בדיקת וביעור חמץ, שריפת חמץ, בדיקה
ומכירה, הגעלה, הנהגות כלליות לפסח ועוד, בכל
פרטיה ודקדוקיה.

יצא לאור ע"י "חברה מזכי הרבים העולמי"

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

עיר התורה בית שמש

י"ל בפרוס חג הפסח תשס"ח

דרשת שבת הגדול - בדיקת וביעור חמץ

מבוא:

בעמדינו בימים אלו בפרוס חג הפסח הקרב ובא, בזמנים אלו יהודים יראים ושלימים חסידים ואנשי מעשה מדקדקים על קלה כבחמורה, ורואים לנכון לנצל כל דקה ורגע פנוי שיש על מנת להתכונן כראוי וכנכון לקראת החג הגדול והקדוש הקרב ובא, חג זמן חרותנו בהם מקיימים אנו מצוות רבות, ויש לעשות הכנה דרבה לפני החג העומד בפתח, כל אחד מנסה להתכונן כדבעי כל אחד לפום דרגא דיליה, זה בלימוד ההלכות, וזה בניקיון וצחצוח הבית מכל חמץ וכיוצ"ב, וכמובן הכל עסוקים ביותר בהכנות לימי הפסח שיהיה בתכלית ההידור ובתכלית הכשרות.

אי לכך ראינו לנכון להביא לידיעת הציבור החרד לדבר ה' - זו הלכה, אודות שאלות ובעיות הלכתיות חמורות שיכולות להימצא בעת שעוסקים בהכנת המצות לכבוד חג הפסח.

זהו מעשה הקונטרס ותוכנה:

ביאורים בהלכות וחדושים בענייני דיומא שהלכותיו רבים הם ומן הראוי לצטטם למען יהיו חקוק עלי גיליון לכל קורא הרוצה לעיין ולדעת הלכה למעשה את הדבר אשר יעשון ובעיקר את הדבר שלא יעשון, הלכות בדיקת חמץ, ביעור ושריפת חמץ, מכירת חמץ לעכו"ם, הגעלת כלים והכשרתן, ועוד, הלכות בשנה סתם וכן בשנה שלנו, שערב פסח חל להיות בשבת קודש.

דרשת שבת הגדול - בדיקת וביעור חמץ

ונסיים בעדותו הנוראה של מרן מאור הגולה הרוקח זצ"ל שכל דבריו דברי קבלה, וכתב בהלכות מצה שכל האוכל מצה ז' ימי הפסח נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית, ועיין מה שהוסיף על זה בילקוט מעם לועז בשם מדרשי חז"ל שנחשב גם כן כאילו קיים כל התרי"ג מצוות.

האי לך מצווה זו וקיימה בכל ההידורים וכל החומרות הרצויים לדעת הפוסקים ויירצה לך כאילו קיימת כל התרי"ג מצוות.

זזה לשון הגה"ק רשכבה"ג מרן החתם סופר זצ"ל שכתב בהשמטות לחו"מ סימן קצ"ו וזל"ק:

"מצות עשה של אכילת מצה משומרת בליל פסח היא יחידה נשארת לנו מכל מצות אכילה שבכל התורה, אין לנו לא פסח ולא קדשים, לא תרומה ולא מעשר שני, רק מצה אחת משנה לשנה, ואם גם היא לא הועילה בדינו בשלימות, ולא עוד, אלא כי תחת יופי שיהיה האכילה של כל ז' ספק איסור כרת, ולא עוד אלא שיכשיל בזה רבים חס ושלום, וגם נוציא על זה אלפים, הייטב בעיני ה' חלילה וחלילה" עכל"ק.

ואין אחר דבריו כלום כי כבר הורה רבינו משה, ומשה אמת ותורתו אמת.

דרשת שבת הגדול - בדיקת וביעור חמץ

והמעייין בזה הקונטרס, והנזהר מכל החומרות ומנהגי ישראל הקדושים, יזכה כי אזי יהיה לבו נכון ובטוח שיצא בדימוס בדינו בעת אשר המלך במשפט יעמיד ארץ ביום הרת עולם, כמבואר בזוה"ק שעיקר המשפט ביומא דדינא על מיכלא דאסוותא .

נסיים מעין הפתיחה בעמדנו בזמנים נעלים אלו יה"ר שאי"ה עוד זכה לאכול עוד בהאי שעתא מן הזבחים ומן הפסחים בבית המקדש שיבנה במהרה בימינו אמן.

המו"ל

דרשת שבת הגדול - בדיקת וביעור חמץ

קונטרס

דרשת שבת הגדול

בדיקת וביעור חמץ, בדיקה

ומכירה, והכנה לימי הפסח.

כל חמירא

(א) אחר אמירת כל חמירא הונהג לאמרו גם כן בנוסח אידיש: "אלע חמצען, און זויער טייגען פון מיין רשות האט ביי מיר קיין שום חשיבות נישט, און זאל זיין הפקר אזוי דע שטוב פון דער ערד". [תרגום: כל מיני החמץ ומיני שאור שיסגסם בנקותי קיהא הפקר כמו האצק המונח על גבי הקרקע].

(ב) אף על פי שיש היתרים ליטול בעת בדיקת חמץ במקום נר העשוי משעווה, שיהיה פנס אור רגיל מלבד זאת שישאר האור דלוק בבית כרגיל, ידוע תדע שזהו רק מעיקר הדין, אבל אנו יודעין שלכל דבר ועניין ישנו טעם בסוד כמו נר לנשמה שאין אתנו יודע למה יועיל, ובפרט דבר שמצותו בנר ועיין בספר קב הישר (פרק ל"ו אות ג'): "ומה גם בבדיקת חמץ שמצינו גם בגדולי הנגלה ופוסקים עניינים מאירים המקשרים בין זה לזה". ועיין רמ"א (סו"ס תל"ב) להניח פתיתין ואם לא

דרשת שבת הגדול - בדיקת וביעור חמץ

נתן לא עכב, אבל הגר"ז ה"ה מרן הבעל התניא זי"ע: סיים דמנהג ישראל תורה, ועיקרו על פי האריז"ל, ועיין בספר דרך פקודיך ממרן בעל הבני ישכר בהקדמה לבער כוחות הטומאה.

אחפש ירושלים בנרות

ועיין עוד דבר חידוש בש"ס (פסחים ת:): איתא: "דאור הנר יפה לבדיקה וע"כ אין בודקין לאור חמה ולבנה וכו' ויש זכר לדבר נר ד' נשמת אדם אחפש ירושלים בנרות", כל רואה יראה שעניין זכר לדבר להראות כי יש עניין דבדיקת חמץ העניין הוא כמו שפסקו בפוסקים שמצוות בדיקת וביעור חמץ מוכרחים להגיע לטעם על פי רמז, שקאי על היצר הרע וחיילותיו, וכדאי' בכתבי האריז"ל (עיין לכך פקוליד) וזהו לטהר נשמת אדם.

ג) מה שהולכין לאורכה ולרחובה כבר ערערו על זה וכתב רבנו החיד"א, וצריכין לדעת דזה לעומת זה מסייע לביעור כוחות הטומאה. ובספר קב הישר (סוף פלג כ"ט) כתב וז"ל: "וצריך שיבדוק בעיון רב ולא בדרך ארעי, וכמו שמחפש ומגרר חמץ מחורין וסדקין על ידי אור הנר של שעה שבידו, כן הקב"ה יבער כל זוהמת סטרא אחרא אשר עתיד הסטרא אחרא להטמין ולהחביא מפני אור השכינה אשר יופיע הקב"ה לחפש ירושלים בנרות" עכ"ל. ועיין במנהגי חת"ס, ובדברי

דרשת שבת הגדול - בדיקת וביעור חמץ

תורה מרבוה"ק מק"ק מונקאטש, שהצדיקים עבדו עבודה גדולה בבדיקת וביעור חמץ.

(ד) חייב לבדוק גם את בית הכנסת, וגם חצר הבית והפליש שקודם הבית הכנסת והבית הפרטי מבחוץ, ואם עכו"ם דר גם כן יבדוק ויבער הפירורים שניכרין.

(ה) בגמרא לא מבואר להצריך נר העשוי משעוה וטעמים שנאמרו בפוסקים יוצא שגם נר שלנו טוב (וכספר עבודת ישראל ממזן הגה"ק מקאזניץ זי"ע כתב טעמים לשעוה, ועיי"ק. ומכל מקום בהתחיל לבדוק צנר שעוה והולך לעוד נר, וכן כשמחל המנוה לבני ביתו אין צריך נר דוקא העשוי משעוה).

(ו) בהגהות הגר"ז לבעל התניא זי"ע (או"ח תל"ג סמ"ב ומקורו בחו"י קס). כתבו מקור על מה שנוהגים שחצרים שמוכרים אין צריך בדיקה, דהרי מוכרים אותם ומה יועיל הבדיקה ועיין שם הטעם ומקור הדבר.

(ז) בעת שריפת החמץ למחרת הבדיקה בערב פסח יאמר כל חמירא אחר שנשרף חמץ היטב לקיים ביעור בשלו ויהא שם כזית שלם. ובשנה כמו האי שעתא ביום ו' ערש"ק הגדול י"ג בניסן, יאמר למחרת ביום שבת קודש בשעת זמן שריפת חמץ יזכור לומר הנוסח של כל חמירא וטוב שאחד יזכיר לחבירו לאמרו מפני שיכולים לשכוח דהרי אין עומדין אז ליד שריפת החמץ כמו שרגילים כל שנה רגילה.

דרשת שבת הגדול - בדיקת וביעור חמץ

ח) יזהרו אם מחלקים פירורים להניחן על מנת שיהיה מה לבדוק ולא שיהיה ברכה לבטלה, טוב מאוד לרשום על הנייר באיזה מקום הניחו, למנוע שאלות. וגם ליתן לפני הערב דבלילה חל כבר חובת בדיקה (שוב מצאתי בחו"ד (סי' קמ"ח) וגם יזהרו שלא יפזרו התינוקות דהיינו למעלה קצת, וגם יתנו על הנייר משום פירורין, וכן כתב בהגהת הגר"ז (תל"ז י"א).

ט) לימוד זכות על דברים שאין בודקין, מצינו במראי המקומות דלהלן: א) עיין שערי תשובה (סו"ס תל"ג). ב) ודעת תורה שם בשם א"א ביטשאטש. ג) עיין הגהות הגר"ז (תל"ג ל"ט) דבכיבוד לא מועיל למה שבחורין וסדקין, ע"כ. אם כן כל מקום דליכא חורין וסדקין או שמועיל לו כיבוד אין צריך בדיקה, והוא ליה כמו דקי"ל (תל"ג ז' וגכ"ז) דהרוצה מותר לבדוק ליל י"ג וישיר חדר אחד לבדוקו בליל י"ד משום ברכה, והוא הדין במנקה באופן שאין צריך עוד בדיקה דליתא חשש חורין וסדקין.

העולה לדינא הלכה למעשה: יד המרבה לבדוק משובחת. ולדינא כל דבר שניקו ורחצו אותה באופן שלא שייך לחוש שנשאר בחורין ובסדקין אפילו בלי עיין היטב רק באופן הרחיצה אין צריך בדיקה.

דרשת שבת הגדול - בדיקת וביעור חמץ

אבל אם צריך עיון גם בעת הרחיצה אם ניקו הכל כגון בתוך התנור, אז בעיני שיבדוק בזמנו ואם יקשה עליו אז יבדקנו לילה א' משאר לילות ולא ביום, ועל זה סומכין שאין בודקין כיסי בגדים אבל צריך להוציאן החוצה, ובאופן זה לרחצן בכלי הכביסה. ולפי זה בתנור בית החורף, וכן בתוך התנור צריך לבדוק בנר (ועיין עוד דעת תורה סו"ס תל"ג והג' חכ"ט לרש"ק, נסו"ת יחוה דעת ח"א לט"ז למטה).

ולדעתי מהאי טעמא יש להקפיד להניח פתיתין בזמן הזה דאין צריך לאחוז החבל בשתי ראשים, דאם באת להקל בבדיקה מטעם דמסתמא לא נשאר אולי כל הבית ממש בגדר זה, ואם כן היאך תברך. (ש"ב מלאתי סבלא זו נשינו קלת, בספר יחוה דעת ח"ה דף קמ"ז, כף החיים תל"ב סקל"א), אבל אינו ממש כסברתו דשם כתב על הכלל כולו היות שמנקין צריך פתיתין, ואני אומר מי שמקיל על סמך שמנקין צריך פתיתין שלא יסתור עצמו.

כלל לענין נקיון - כל דבר שפטור מבדיקה כגון אין ידו מגעת, פטור גם מביעור ונקיון, דבדיקה צורך ביעור הוא.

מקומות הנמכרין לעכו"ם יהיו סגורין היטב. וטוב להניח סימן שבני הבית יכירו שמקום זה על כל החפצים המונחים שמה נכמר כדת וכדין לעכו"ם.

דרשת שבת הגדול - בדיקת וביעור חמץ

כשבני ביתו גם כן בודקין יעמדו אצלו בברכה, ואם הולכין לבית אחר יבדקו קודם קצת בבית זה שהרי תיכף לברכה יש לקיים המצוות משום אין מעבירין על המצוות. (הגהת הגר"ז תל"ז ח').

שריפת חמץ

חסרון יש אצל אלו ששופכים בנזין וכל מיני נפט על מנת להעביר את הדליקה בשריפת החמץ שעל ידי שפיכת החומר הדליק על האורל החמץ נפסל מאכילת כלב, והעצה שיניח עצים גבוה קצת, מכל מקום מוטב ליתן בענזי"ן משישאר לא נשרף. (ו"ע די"ט סברא דסוף כל סוף הפקירו נשוק בלמירת כל חמירא?).

בדיקה ומכירה

מי שקשה לו לבדוק איזה דברים או מקומות באור לי"ד ומותרין לאור ביום, יבדקם ביום י"ג ולא יניחם ליום י"ד כי צריך להקדים לאור לי"ד.

מכירת ספרים שודאי יש בהן חמץ, כמו סיפורי מעשיות, סידורים, זמירות וכל שמשתמשין בכל השנה על השלחנות, וגם ספרי טלפונים (טעלעפא"ן זיכע"ר), וקלטות או דיסקים וכן מכשיר הטייפ בעצמו, ימכרו ויסגרו במקום החמוצים או בפני עצמן, אולם ספרים יש שאלה למכור משום בזיון, והגם

דרשת שבת הגדול - בדיקת וביעור חמץ

שיש לחלק מכל מקום יש למכור חמץ המונח ודבוק בהם, וכעין החת"ס בדבוק לכלים.

מה שמוכרין יהא בזול קצת מהמחיר אבל לא הרבה שלא יהא הערמה ניכרת. ויאמר שמוכן באמת למכרו כעת עבור זה. ואגב, יש לעורר שבכל השנה יזהרו בלוקח ספר שלא יהא במקום חמץ, ואם רגיל באיזה ספר אז ינהג כנ"ל.

ומה שמכין על הספרים רק על האבק, ולא מהני לחמץ שבו. (ביותר ראוי להכות בעל הבית על שלא למד בהן).

ובכלל זה ספרי הטלפונים [הטעלעפאָן זיכע"ר] וכיוצא בו לגונזן ולהחביאן עד אחר פסח.

חמץ ששורף מבואר בהגהות מרן החתם סופר (סימן תמ"ח) היאך יקיים שריפה אחר גרירה, ומביא מהדיין ר"ד פרוסניטץ זצ"ל שאמר שיש עצה ליתן במתנה על מנת להחזיר. עוד עצה כמו שהנני נוהג לכתוב בהשטר דחמץ המוכן אז לשריפה אינו בכלל המכירה, או שבידי ליקח (ולאחר כך לשלם) כל שארצה. עוד עצה (לדבאמת עיקר מכירה במקומות שזיין) דבמקום שכותב דכל החמוצים שהם ברשותו נמכרין יכתוב חמשה דקות לפני סוף זמן שריפת חמץ וישרוף לפני זה.

כל מאכלים אף על גב שאינן חמץ כל שנפתחו לצורך אכילה בתוך השנה ימכור. ואף על גב דאפשר למכור הפירורין, מכל מקום אין להשתמש בו רק במה דאפשר, דאי אפשר שרוב

דרשת שבת הגדול - בדיקת וביעור חמץ

המכר יהא מצה [ואף על גב דיחיד שעשה כזה ומכר רק פירורים ודבוק לכלים עדיין אין לחוש משום שרב ואב"ד מוכר הרבה שטרות ואגב קונה הנכרי זה, מכל מקום אם כולם יעשו כן לא טוב]. גם צריך שיתן מחיר זול דאם לא כן למה יקנה העכו"ם.

גם צריך שיהא בלבו שאם בא העכו"ם בפסח יניחנו ליכנס וליקח כל מה שרוצה והוא מכירה גמורה.

אין מוכרים חמץ גמור והיינו בין חמץ ממש בין כל דבר שנעשה או נתערב בו ממיני דגן (גרעיין).

היוצא מביתו לפני אור ל"ד, כלומר משלושים יום קודם החג צריך לבדוק בלילה האחרונה בלי ברכה (ודוקא מפוריס והללאה).

בדיקת חנותו ליל י"ג (אס אי אפֿטֿר צי"ד) ובאי אפשר יום י"ג. ובדאפשר סמוך לערב.

בגמר הבדיקה

יתן החמוצים אצל הארון, מקום שאין הקטנים ממשמשין. לעיין אם יש בגדים בארון, ויש לבדוק אצל הכיסים שלפעמים מכניסים שם דברי חמץ ממש בעין, ואפשר שלא ניקו אותן.

דרשת שבת הגדול - בדיקת וביעור חמץ

מה שתולין אצל הרכב ליד השמשה [-בקא"ר] לריח יש לבער משום חמץ, וכן כל כיוצא בזה שיש בבית.

ינקה היטב בתי עיניים שלו, כלומר המשקפיים. ומי שאפשר לו בחדש הרי זה משובח כי אי אפשר לנקותו כליל. וכן כל חפציו המורגלים אצלו כל השנה ואפשר שנכנס שם חמץ כגון: השעון או הפלאפון וכל כיוצא בזה.

הגעלה

יזהר להסיר ידידות הברזים [-הקרא"ן] מעת לעת קודם (קרא"ן חס), וגם לשפוך אקונומיקה או כל כיוצא בזה שיפסל מאכילת כלב (ודוקא אז שצטעת הגעלה כבר יהא נפגם).

מגעילין באבן מלובן דבלאו אי הכי נפסק הרתיחה, ובשולחן אם אפשר ולא יזרוק במים שלא יפסוק הקילוח.

גם מה שמגעילין המנהג לא להשתמש להדיא רק מכוסה בפח או בעץ בין סינק"ס וטחנות אין להאריך כי משתמשין בכלים חדשים. וכן במקרר טוב להניח על גבי הידיות כיסוי שהרי כל השנה משתשמים שם בחמץ גמור, [מקרר ומקפיא (פרידזשידע"ר ופריזע"ר) להכניס בשקיית ניילון (ארויפציען פלעסטיק זעקל)]. וטוב להניח על הברזים ועל כל הידיות אצל הארונות וכן אצל המקרר והמקפיא מנייר כסף קשיח, שאין מקלקל הכלי דהקירות חודר מעבר לעבר.

דרשת שבת הגדול - בדיקת וביעור חמץ

אחר שהכשירו השיניים לא יאכל חם עד שיהא ברור לו שהם נקי מחמץ (אס' אכל אחר ההגעלה).

לא להשתמש בחמין מעת לעת לפני הגעלה - וכן בשיניים - וגם לא דבר חריף לאכול, וכן לא גוש חם.

אחר הגעלה מדיחין במים קרים וכן השיניים.

מי שיש לו שיניים תותבות וכן פלטות על השיניים וכן כל כיוצא בזה על השיניים [-ברעיסע"ס צריך לנקותן בדענטיסט], ולא לאכול אחריו חמץ.

ערב פסח

יהי' לו רשימה לכל דברים שצריכים להגמר הרבה לפני סוף זמן אכילה כמו: א) אכילת חמץ. ב) ניקוי השיניים היטב בג' אופנים: 1) בצחצוח והדחה על ידי מברשת [-ברא"ש] ומשחת שיניים כשר לפסח. 2) במים חמים להגעלה 3) קינוח בצונן והדחת מים. ואגב פשוט דלפסח צריך מברשת [-ברא"ש] חדש וגם משחת שיניים כשר לפסח חדש [-פעיס"ט חדש]. ג) ירחוץ היטב פניו ובפרט פאות וזקנו, וכן כובע ומלבוש שאכל בהם חמץ.

לפני סוף זמן שריפה

דרשת שבת הגדול - בדיקת וביעור חמץ

כל מקום שמונחין כלי חמץ וכן כל מקום שמכרו, יהא סגור היטב או מקושר היטב או דבוק בדבק (עיינן ת"מ ס"ב, וליץ סי' תנ"א) שלא יוכל להגיע שם רק בקושי ואדהכי והכי יזכור.

לנקות הטלית ושקית התפילין וכן הבתים שבהם מכניסים את התפילין הק' [-השיידלע"ך ותפילין בייטלעך] (מפני תיקון יארלייט מזונות וכן הטלית נוגע בכל אלו).

לבדוק ולבער החמץ ולטאטאות את הבית המדרש, וכל השולחנות והספסלים והסטנדרים [-קעסטלעך, שטענדער].
לבער שקיות אשפה (גארבעדז"ש) וגם השקיות (בע"ג) שואב אבק (בוועקיו"ם קלינע"ר).
לעיין היטב הנשאר חמץ.

לבער את כל התרופות ודברי הקוסמטיקה שיש בהם חשש חמץ או חמץ גמור [-מדיצי"ן וקאסמעטי"ק] ממקומן.

לבדוק ולבער בתיבת הדואר, וכל אצל הכיסים שהולכים בבגדים בערב פסח וכן בארנקים של כל בני הבית [-טאשען, בערזל], ותחת המנעול.

[-טיי"פ רעקארדע"ר וטיי"פ"ס] הטייפ וכל הקלטות והדיסקים המונחים כל ימות השנה במקומות שמכניסים שם חמץ מכל השנה.

דרשת שבת הגדול - בדיקת וביעור חמץ

המטאטא ויעה שאוספים בהם את הליכלוםך כל ימות השנה טוב לזרוק או למכור לנכרי, [-בעזימער שאוול] להצניעם ולהשתמש באחרים כשרים לפסח ונקיים מחמץ.

בגדי קטנים שאכלו בהן חמץ לנקותם וגם הכיסים, וגם לחפשן לפני סוף זמן שריפה.

אין חובה לאכול חמץ בערב פסח, ומי שלבו נוקפו לא יאכל, וכן נוהגין הרבה מדקדקין. ומקיים תשבתו בשריפת חמץ וביעורו מביתו.

ימהר בשריפה שיספיק הזמן שישרף וגם לבטל.

שעון [-זייגער] שיש על ידו יניח בין החמוצים, וכן זייגער של הבני בית וטבעות ושאר תכשיטי ידים אם אוכלים עמהן, וא"א לנקות משום חורין וסדקין.

להחליף מכשירי הטלפון משום כל ימות השנה היו בתוככי החמץ ממש ואין שייך לבדוק בחורין ובסדקים [-הטעלעפאן].
להצניע ספרי הטלפונים וכן כל כיוצא בהם [-טעלעפאן ביכער].

אם אכל על גבי כסא שיש בו חריצין צריך לנקותו.

מדין דשולחן ערוך (תס"ח) יסתפר ויטול צפרנים לפני חצות, ברם משום חמץ שתחת הצפרניים נכון ליטלן קודם. זמן

דרשת שבת הגדול - בדיקת וביעור חמץ

איסור חמץ וכן להילדים ובפרט שצריכין לנשכן בשיניים ולא יקצצן אחרי הזמן בשיניים.

מי שיש בביתו איזה דבר למעלה ממקום הקדירות כמו דאק"ט או קאבינעט"ס וכיוצא, צריך לעשות תיקון שם מפני הזיעה העולה כל השנה (עיין מ"ש לקמן בלורך).

וכמו כן צריכין ליזהר כל השנה על [-הקוימען של געז אויוון] דהעשן יוצא למעלה ובתנור יש בשר ולמעלה חלב או להיפך.

לכתחילה יבדוק המצות מכפולות ונפוחות, וישבר אותו באצבע הסמוכה וישרפנו לכתחילה לפני סוף זמן, ויש לשים לב לבדוק גם בצד שני של המצה דהרבה ימצא רך שם.

בדאפשר יהיה אצל הכיור שאי אפשר להכשירם שהרי עשוי מחרס שלא שייך להגעילן [-סינ"ק] מיוחד שאין מניחין בתוכו כלים - להדיח כלים או מאכלים שנפלו על הארץ. ובלכא אז ידיח בתוך הכיור [-הסינ"ק] אבל לא יניח כלים בתוכו.

במשתמש בבלעך לא יניח כלים אצל [-בסינ"ק], כי לפעמים עולים המים (על ידי פארשטאפטע סינה) וגורם שאלות ומבוכות.

הנהגות כלליות לפסח

אין מניחין ספר על השולחן שאוכלין עליה רק ההגדות ובשעת הסעודה יעבירו גם זה.

דרשת שבת הגדול - בדיקת וביעור חמץ

יזהר בדרס בטעות בשוק על חמץ לנקותו לפני כניסתו לבית.
יזהר על כל פנים אם אופה מצות שלא להביא פירורי קמח
מכובע או שטריימעל לבית, וכמו כן בצק דבוק למנעל.

המוצא חמץ בביתו ביום טוב יכפה עליו כלי וחול החועד
ישרפנו בלא ברכה.

הנותן לבו להזהר מכל עניני חמץ יש לו על ידי זה סייעתא
דשמיא בדרך הבא לטהר מסייעין לו (חיד"א זלפ"ק), ויש
להוסיף על דרך הלומד על מנת לעשות מספיקין בידו ללמוד
וללמד לשמור ולעשות.

צריכין ללמד לדור החדש מה שקבלנו בעניני אכילה בפסח,
לדוגמא:

א) אין אוכלין קטניות ובכללן בוטנים, תירס, וכל כיוצא בזה.
[-פינאטס, קארען סאנפלויע"ר סיד"ס] כמבואר בבית שלמה
ויד יצחק ועוד (עיין אפיית המלכות דף ר"ז) וע"ע פתחא זוטא
בע"ז בשם ליקו"מ. ויש חוששין גם בקאטע"ן סי"ד אויל (עיין
להלן אות ט"ז).

ויש להעיר שלא לאוכלן בכל השנה בלי בדיקה מעולה דיש
יותר ממיעוט המצוי מתולעין והרבה יש נקב מבחוץ ועל כל
פנים לאכול סתם וכל שכן בלילה במכונית (קאר) ודאי לא.

דרשת שבת הגדול - בדיקת וביעור חמץ

(ב) אין אוכלין שום (קנאצע"ל) ובצל (ואוויצעל רק הגדולים), עיין פרי מגדים (סו"ס תס"ד), ובשערי תשובה (תנ"ג ס"א), ובפתחא זוטא מחזק המנהג (סי' ב' דף כ"ב).

(ג) אין אוכלין שום ירק שאין דרכו לקלוף ואפי' ירצה לקלוף ישכח כיון שאין דרכו, כמו עגבניות, פלפל, ותבלינים כל שהם, [-טאמאטע, פאפריק"ע, בלעטע"ר זאכן (גם השנה יזהר מתולעים) פירות כמו ענבים, ושאר פירות הקיץ כמו שזיפים [-פלוימען] וכיוצא בזה.

(ד) ביצים מבשלין בכלי מיוחד, ונכון אם מונחין על מחבת על גבי האש [-פאפענדעקל] להעבירן משם כי הם לפעמים מלוכלכין בחשש חמץ כפי שראיתי ושמעתי מבקיאים, אבל פוי"ם אין חשש.

(ה) גם נכון מאד להמשיך המסורה לעשות בבית מאכלים ביתיים [-היימיש] כל מה שיכולין, ולא לאכול מאכלים שלא אכלו מעולם, כידוע מהגה"ק מבעלזא זכ"ע.

הסיפור בקצרה: שפעם אחת הביאו לפני האדמו"ר מבעלזא ירק כלשהו לאכילת כרפס בליל הסדר, וצווה שלא להביאו על השולחן, באמצע הפסח דהר במהירות אותו בעל הבית שהביאו באומרו ששכחתי ששפכתי אלכהול [-ספיר"ט] על מנת שיגדל יותר טוב אותו ירק, ולמעשה זה חמץ גמור, שאלו את האדמו"ר מבעלזא ז"ע מהיכן ידע שלא לאכול האין

דרשת שבת הגדול - בדיקת וביעור חמץ

זה רוח הקודש? ענה לא ולא, פשוט כל דבר מאכל שלא אכלו אבותינו ולא התפללו עליהם שזהר מחשש חמץ לא אוכלים. ולכן אותו ירק לא אכלו אבותינו לכן נזהרתי כיון שידעתי שעל זה אין את התפילות של אבותינו הק'.

(ו) אין נותנין דברים חמין במקרר [-בפריזידער].

(ז) משחת שיניים (טאט פעיסט) יהא כשר לפסח.

(ח) נפל מאכל על הארץ, אם אפשר מדיחו ואם לאו משליכו. מצה גונזה ואוכלה אחר פסח.

(ט) בברז המים נותנין סמרטוט או מסנן [-שמאטע או זייער], ויש שואבין מלפני יו"ט על כל החג, ויש לו מקום גדול כהיום שמשתמשיין ברעזערווא"ר.

(י) מצא כפולות ונפוחות ביו"ט מסירן וא"צ לשרפן רק גונזן עד אחר הפסח.

(יא) בענין חומרי ניקוי [-זייפען] לבגדים כלל גדול כל דלא ראוי לכלב מותר להשתמש בו ואין צריך לברר אם יש בו חמץ.

(יב) קטניות אסור באכילה אבל מותר בהנאה ועל כן מותר בעיב" פודער וכיצא שנעשו מקטניות, וכן מותר להשהותן בבית ואין צריך למכרן לעכו"ם.

(יג) בשמים מציפורן [-נעגלעך] אין משתמשים משום שבימי קדם היו שורין במי שעורים (וחוששין שמא יחזור ליושנו,

דרשת שבת הגדול - בדיקת וביעור חמץ

ומראית עין לכאורה שרי אם כל המינים שבעיר נעשין באופן המותר כמה שנים, עיין דין אריסות וקבלנות היטב).

נחוי! (ודע עוד דכפי הנראה גם במאכלים שידענו טעמם שהיו מחמירין בימי קדם נשאר המנהג להחמיר גם אחר הברור שאין לחוש עוד, והוא בכלל חומרות דפסח, או משום אל תטוש, ואע"ג דבטל טעם חוששין שמא יחזור לקלוקלו, או מטעם האמור מהאדמו"ר מבעלזא שמאכל שלא אכלו אבותינו אז אין אוכלין עוד. ודגים שגם בשנים קדמוניות השתמשו באופנים שונים כגון דגים חיים וכיוצא, על כן גם אותן שהחמירו מאז, יש מקילין כגון שדר בימים קדמונים במקום שלא היו דגים חיים וכעת אפשר לו לקבלם. אבל שאר דברים לא, עיין עוד להלן).

טו) חלב רק הנחלב לפני פסח וטוב לקנות הכל מלפני הפסח לצאת מחששות (שמא חלבו בפסח) כבר ידוע שהפרות היו אוכלות חמץ בפסח וחלבו אותן.

טז) שומן [-שמאלץ] אין משתמשיין בשמן משום כשרות חמץ, וקאטענסיד אויל משום חשש קטניות (עיין קונ' והשיב שבס' אפיית מצות, ומנחת ילחק ח"ג סי' קל"ח).

יז) תה [-טיי"א] אין משתמשיין (עיין אפיית דף ר"ט) משום שהיו משתמשיין בו אחר ההשתמשות, ושוב אין פוסק (גם

דרשת שבת הגדול - בדיקת וביעור חמץ

בטי"ע רואין שהמנהג נשאר ואין משתמשין בו משום מנהג אבותינו).

יח) פירות יבשים ברמ"א תס"ז ס"ח שאין אוכלין ובפמ"ג שם שהיו מייבשין בתנורים חמוצים, ושזיפים [-פלוימען] היו שופכין עליו שכר או מי שעורים ע"כ (וגם כזה הגם שיתזכר נכון לא לזוז מהיסקן וכמ"ס לעיל).

יט) דגים כל אחד יחזיק במנהג אבותיו, לבד אם אבותיו לא אכלו שלא היו יכולין להשיג דגים חיים, וכן הגה"צ מפאפא הקיל בארה"ב [-באמעריקע] גם בדגים מתים (עיינן פמ"ג א"א סו"ס תמ"ז).

כ) ביצים יש נוהגים לבשל בכלי מיוחד, כפי הנראה משום חשש דבוק לביצים, וכ"ת אם כן ביצים עצמם וי"ל שרק חומרא הוא, וע"כ כיון שיש קליפה אין לחוש שידבק בעין רק טעמא, מה שאין כן אם יבשל בסתם כלי ומשם ידבק למאכל בעין (ואפ"ל עוד דסוף כל סוף על ידי הקליפה אין הטעם חודר היטב כ"כ, ואפ"ל שידעו לרק טעם פגוס הוא). וכן נהגו בכל התפוצות. וראוי להוסיף שגם בזמן הזה יש להחזיק בו, כמו שראיתי ושמעתי שהביצים אינם רוחצים בטוב ונדבק דבר עליהן (וראיתי בשם הגה"צ מהר"ם מסטראפקוב זצ"ל דמהאי טעמא אף על גב שבפסח אין מערבין אחד אצל רעהו

דרשת שבת הגדול - בדיקת וביעור חמץ

באכילה, [-מישט מען זיך נישט] מכל מקום זה אוכלין אחד אצל חברו.

ויש להדיח לפני פסח הביצים בימינו בפושרין ולא חמין ועל על פנים לפני הבישול.

(כא) מצה שרויה [-געבראקטס] [עיינן "אכילת מצות" מלך סרוי] יש מנהגים שונים. א) כולם מחמירין גם אחרון של פסח. בק"ק ויזניץ - סקוירא - רוז'ין ועוד. ב) מקילין אחרון של פסח, ראפשיץ - דינוב - צאנז - זידיטשויב - סיגעט - מונקאטש ורוב העולם. ג) ביו"ט מקילין לקטנים ויש גם לנשים. ד) יש מקילין במי פירות (סו"ת הגר"ז סי' ר'). ה) מניחין על השלחן ולא בתוך המאכל - שינעוו.

(כב) פירות וירקות קלופים אחר הקליפה ידיחן במים היטב וככה תאכלו אותו, ובזה תבין חומרת סכין לצורך הקילוף, אע"ג שנוגע בחוץ ובפנים.

(כג) כל פעם שיושב לאכול יטול לידיים כי ידיים עסקניות (וצפרט צבא מן השוק).

(כד) יושב ללמוד יתן פלסטיק או חתיכת נייר [-פלעסטיק או פעיפער] תחת הספר (דמי יודע מה נדבק ואפילו חדש וגם יש [-דעקלער] כריכות של ספרים שבקל נדבק מהן לדבר אחר ואם השלחן לח קצת עלול שיקבל והוא פאפענדעקל או גרוע יותר).

דרשת שבת הגדול - בדיקת וביעור חמץ

כד*) לא יקחו בפה שום דבר לבד מאכל ומשקה המותר, לשלול מעות, באלאן, או לאחוז בדבר כמו עט או מעטפה עט [-פעדער, ענוועלאפ].

כה) וכן לא ירטיבו בלשון את לשונית המעטפה.

כז*) סוכר [-צוקע"ר] בפוסקים מובא שהי' עליו חשש שבעת הבישול טיבלו בו הפועלים פתן ונתחמץ, ויש שהיו נוהגין לבשול לפני החג שאם יש בו דבר יתבטל (עיין חת"ס קל"ה).

כח) יין העשוי צימוקים [-ראזינקע וויין] יסננו לפני החג, לכל המאוחר יסנן הצימוקים ערב פסח (פמ"ג לח ס"ז ס"ח).

כט*) סתימות בשינים [-ברעיסעס] מי שיש לו או לה ינקו אצל מרפאת שיניים [-דענטיסט] ולא יאכלו אח"כ חמץ.

ל) אלומיניום יש להגעילן בתנור מחשש שמשוך עליהם שומן חמץ [-בעקעלעך אביסל אויסגליען בתנור ווייל עס ווערט באשמירט מיט אויל- שיש בו חשש קטניות (התאחדות תש"ן)].

מ) [-בלעכענע כלים FARBER STAINLESS ALUMI] כלי מתכות וברזל למיניהם, צריך הגעלה בכלי ראשון כמו בכל השנה בפנים ובחוץ וטבילה אח"כ.

נ) טבילת כלים בכל השנה לא יניח לבעל החנות לטבול כל זמן שלא קנאו הלוקח בקנין גמור דבכהאי גוונא עדיין לא חל

דרשת שבת הגדול - בדיקת וביעור חמץ

חובת טבילה (ודבר הנעשה בזמן הפטור לא פוטר זמן המחוייב) עיין טבילת כלים ר"י פרק א' דף נ"ב. והעצה לעשות קנין הגבהה, או יבקש הסוחר שיתנו לאחד הפועלים ישראל לזכותו בשלו והוא יגביה כל כלי בפ"ע לקנותו לבעלים, או יקנהו בחליפין שיתן הפועל חפץ להמוכר והוא יקנה להקונה כל הכלים שקונה כעת (גם יזהרו בכשרות המקוה ולשאול בעל הבית איזה השגחה על מקוה שלו).

ל) לא ישתמשו אפ"ל בדרך ארעי בכלים בלי טבילה (חי' חת"ס יור"ד ק"כ, וכן יולא מכל הפוסקים שהתירו רק מה שאינו מיוחד לכלי סעודה – עיין טבילת כלים דף...) ורק באינו מיוחד לסעודה מותר בארעי לצורך סעודה.

לא) כלים הנופלים לארץ מדיחים היטב בכיור [-בסינק] שאין נותנין בו כלים, ועל כל פנים יהא בכל בית מסנן אצל הכיור [-סינק] אחד שאין נותנין בו כלים לצורך זה (טריפה סינק – שיהא ראוי לכלים חלצים וצקריים) או שישתמש ככה בכיור שלו.

לב) מכשירי מי סודה [-סעלצער] אף על גב שאין בו חשש, מכל מקום יש חשש רציני שמשתמשין בכלים ישנים (וקמנתי קול רינון על איזה מין שיש עליו גם הכשר).

דרשת שבת הגדול - בדיקת וביעור חמץ

(ג) ימנע משתיית מים במקומות מסוימים [-בפובליק פלעצער] שאין סדר הסינון בכיור כמו בביתו.

(ד) עשה איזה מלאכה והשתמש בכלים, וכן אם השתמש בקטניות לקטנים ידיח ידו היטב אח"כ.

(ה) אסור ליתן לעכו"ם (רופא וכיוצא) מצות מצוה לאכול.

(ו) פאפענדעקל ופעפער גודס לא ישתמשו לאכילה אפילו צונן דנעשין דורכגעווייקט ומתערב באוכל.

(ז) כלים העשויים מפלסטיק [-פלעסטיק בעגס עם פרינט] לא ישתמשו בו.

(ח) במקרר [-בפרידזשידער] יכסו הכל וישתמשו בשכבות של פלסטיק על כל מדף [-בפלעסטיק ליינע"ר או סתם פלעסטיק בעג].

(ט) להחליף הכיפה [-הקאפעל] עם של פסח.

(מ) על שלחן או כיור (סינקס) שייש (קאונטער"ס) וכיוצא אין מניחין שטריימעל או קובע ושום חפץ לבד מידי דאכילה.

(מא) כלים חדשים מן השוק אין משתמשין בהן עד שידיחן במים צוננין קודם.

(מב) נוהגין בזמנינו גם במגבות [-בהאנטוכע"ר] מיוחדין לפסח.

דרשת שבת הגדול - בדיקת וביעור חמץ

הסדר

(א) לא יבדילו הנשים (ויגל מִסָּה 79 ל"א) במקומות שהנשים מקדשות.

(ב) יקרב ב' נרות בלי שיתקרבו השלהבת.

(ג) כל מקום שנאמר יהי דעתו כמו בכרפס לא בעינן אותו רגע ממש.

(ד) נשים לא יברכו ב' פעמים שהחיינו, רק בהדלקה ולא בסדר.

(ה) יתנו יין בתוך חרוסת מבעוד יום.

יצא לאור ע"י "חברה מזכי הרבים העולמי"

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

עיר התורה בית שמש

יו"ל פרוס חג הפסח תשס"ח

יצא לאור ע"י

"חברת מזכי הרבים העולמי"
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

עיר התורה בית שמש

להשיג הקונטרסים בטל:

054-8436784

יו"ל בפרוס חג הפסח תשס"ח

